

IN HOMILIAM DE CÆCO NATO ADMONITIO.

Non est quod in hujusce homiliæ νοθεία commonstranda diu immoremur, cum orationis genus, voces cæteraque omnia scriptorem prodant Athanasio longe imparem. Et vero non ex vocibus et stylo tantum spuria illa deprehenditur : cum multa complectatur inepta, et sagaci quovis homine, ne dicam Athanasio, indigna ; ut est illud de Samuele propheta commentum, et similia, quæ lectori primo aspectu occurrent observanda.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

(58) ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚ ΓΕΝΕΤΗΣ ΤΥΦΛΟΝ

S. P. N. ATHANASII

IN CÆCUM A NATIVITATE HOMILIA.

1. Πολυσπούδαστόν ἐστὶ πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ τῶν **A** γονέων γλύκασμα, γνήσιον, ποθητόν (59), παντὸς χρυσίου τιμιώτερον. Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ παρόντι βίῳ γονεῦσιν ἀντισταθμιζόμενον κτήμα. Χρυσὸς, πολλάκις ἀπόλλυται· γονέων δὲ φίλτρον οὐ μαραίνεται. Ἄργυρος πολλάκις ἰούται· τῶν δὲ γεννησάντων αἰ ὠδίνες οὐ μειοῦνται. Μαργαρίται πολλάκις διαφθείρονται· γονέων δὲ δάκρυα τῷ Κυρίῳ παρίστανται. Διὸ καὶ τῶν γονέων τὸ τίμιον ἢ θεία Γραφή γνωρίζουσα, παραινεῖ τοῖς τέκνοις βροῦσα· « Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. » Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα· Καὶ εἰ περισπούδαστόν ἐστὶ τὸ τῶν γονέων γλύκασμα, τίνας ἕνεκεν ὁ Δαβὶδ τοὺς γονεῖς διαβάλλων ἔλεγεν· « Ὁ Πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με· ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με ; » Τί λέγεις, ὦ φίλε, πρὸς τὰ παρόντα ; Παντὸς κτίσματος τιμιώτερον τὸ τῶν γονέων γλύκασμα· μὴ γὰρ ὡς **B** πρὸς τὸν δημιουργὸν τῶν ἀπάντων Θεόν· οὐκ ἔστι κτίσμα κτίστη συγκριθῆναι δυνάμενον. Εἰ μὲν γὰρ ὁ Δαβὶδ εἰρηκῶς· « Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με. » ἀντελάβετο δὲ μου ὁ δεῖνα, ὁ γείτων, ἢ ὁ συγγενής, ἢ ὁ φίλος, ὡς ὑπεναντίον διεβεβαίου (60)· εἰ δὲ καὶ τῶν γονέων τὸν Κύριον εὐσπλαγχνότερον ἀπερῆνατο, καὶ τοὺς γονεῖς οὐκ ἐνύδρισε, καὶ τὸν Θεὸν ἐδόξασεν.

2. Τίνας δὲ χάριν ὁ Δαβὶδ προσηκατο τὰς συλλαβὰς, λέγων· « Ὁ Πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με· ὁ δὲ Κύριος ἀντελάβετό (61) με ; » Ἴστε πάντες σαφῶς, ὅσα τε φιλόλογοι, πῶς ὁ τῶν ἀπάντων Θεὸς βουλούμενος τὸν Σαούλ, ὡς φαῦλον, τῆς βασιλείας διαδέξασθαι, καὶ τὸν Δαβὶδ, ὡς φίλον, εἰς τὴν

1. Summa cura hominibus colendus est dulcis ille, germanus, desiderabilis, quovis auro pretiosior, parentum amor. Nullæ sunt in hac vita facultates parentibus comparandæ. Aurum sæpe perit, parentum autem amor non exstinguitur. Argentum plerumque rubiginem contrahit, parentum autem erga prolem affectus non minuitur. Margaritæ non raro corrumpuntur, parentum vero lacrymæ coram Deo sistuntur. Quamobrem divina Scriptura, indicans quantus sit honor erga parentes habendus, sic monet filios, exclamans : « Qui maledicit patri vel matri, morte moriatur ⁶³. » Sed fortasse dixerit quispiam. Si tanta cura **366** colendus est dulcis ille erga parentes affectus, quid causæ est quod David parentes accusans dixerit : « Pater meus et mater mea dereliquerunt me ; Dominus autem assumpsit me ⁶⁴ ? » Quid ad hæc ais, dilecte ? Omni creatura pretiosior esse debet dulcis ille erga parentes affectus, nec tamen cum Deo omnium opifice comparandus : nulla quippe est creatura quæ cum Creatore conferri possit. Si David postquam dixit : « Pater meus et mater mea dereliquerunt me, » adjecisset, Ille quidam vicinus, aut cognatus, aut amicus suscepit me ; id quasi ex adverso affirmasset. Quod sit magis quam parentes misericordem Deum pronuntiavit, parentibus injuriam non fecit, et Deo gloriam dedit.

2. Quid causæ est autem, quod David syllabas apponit dicens : « Pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me ? » Gnari omnes estis, utpote lectionis studiosi, quo pacto omnium Deus cum vellet Saulem, utpote improbum hominem regno abdicare, et Davidem, ut

⁶³ Exod. xxi, 17. ⁶⁴ Psal. xxvi, 10.

(58) Reg. 1, ὁμιλία. Reg. 2, cum editis, λόγος.

(59) Ita mss. Editi vero, ποθητόν.

(60) Ita Reg. 2. Editi autem, ὡς ὑπ' ἐναντίων διε-

βεβαιούτο.

(61) Reg. 2 solus, προσελάβετο. Item ibid., με, et ita semper. Editi, μου.

dilectum sibi, regnum adire, ministrum suam miserit Samuelem ad domum parentum David, cornu ferentem ordinationis, dixeritque Samueli Dominus ⁶⁵: Perge ad domum Jessæ, et unge mihi unum ex filiis ejus in regem. Samuel autem ad ministerium missus, respondit Domino: Ecquem ordinabo? Indica nomen, Domine, ut diligentius ad jussa tua properem. Tum Dominus ad Samuelem: Nolo scias quem constituerim, ne quasi personam acceperis, accuseres. Habes cornu ordinationis, in quem inclinabitur cornu, et oleum emanabit, illum mihi constitue regem. Cum cornu teneas quod nullam personarum acceptionem lacturum est, ne moleste feras. His auditis Samuel, quasi a Deo accepta cognitione, statim, haud dubio pede, accurrit ad domum Jessæ, quem sic alloquitur: Misit me Dominus ordinatum ex filiis tuis unum in regem. Confestim Jesse et uxor ejus filium suum producere natu primum, ut qui primogenitorum benedictionem gestaret, et ut inter liberos suos rectum ordinem servaret. Samuel autem elevans statim manum, ac sese ad ordinationem componens, inclinatoque cornu, priorem absque ordinatione dimisit, oleo, ex Dei nutu, effluere nolente. Cum autem illi cunctos filios suos præter Davidem adduxisset, abcesserunt omnes vacui nec ordinati.

στάξει μὴ βουληθέντος. Ὡς ἓνα ἕκαστον τῶν υἱῶν αὐτοῦ λιτοὶ (69) καὶ ἀχειροτόνητοι.

3. Iis porro vacuis regressis, Samuelem Jesse aggressus est, his verbis: Quid fecisti, o homo? hallucinatus es, nec te hallucinatum intelligis. Aut deceptus es, aut me illisurus huc properasti. A januæ ingressu aberrasti: alio missus, hic cornu protulisti: nos vano gaudio replevistis: pollicitus es, nec promissa complevistis. Tum Samuel ad Jesse: Quid me incusas, o senex? damnas eum qui me misit. An potest unquam errare propheta? Si proprio consilio huc accessissem, jure dubitares. At si cordium scrutator me misit, quid renuis? Jesse vero ad Samuelem: In quo demum annuam? Adduxi ad te omnem liberorum meorum florem, et nusquam promissi tui indicium comparet. An non potius ignoras eum qui te misit? An non alio missus es? Nunquid ut me senem constitueres regem huc properasti? Tum Samuel ad Jesse: Quid me increpas, o senex, an non alium habes filium? Si non habes, hallucinatus sum; sin habes, nequaquam erravi. Reponit Jesse ad Samuelem: Alius quidem mihi superest filius; sed parvus, despicibilis, neque aptus regno, quem producere pudeat. Tum Samuel ad illum: Vin' tu immutare præceptum Creatoris? pudet te **367** illum producere? Quid enim? An multam carnis molem ungit Deus? Adduc itaque illum;

⁶⁵ I Reg. xvi, 1-13.

(62) Ita Reg. 2. Editi vero, προήκασθαι.

(63) Reg. 2, διάκονον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰεσσαί. Μοχ χειροτονήσεως. Reg. 1 et 2.

(64) Reg. 2, ἀντερήσατο. Μοχ idem, προχειρίσομαι.

Α βασιλείαν προσήκασθαι (62) ἀποστέλλει τὸν ἑαυτοῦ διάκονον Σαμουήλ εἰς τὸν οἶκον τῶν γονέων τοῦ Δαβὶδ (63), ἐπιφερόμενον τὸ κέρασ τῆς χειροτονίας, λέγων πρὸς τὸν Σαμουήλ ὁ Κύριος· Πορευθεὶς εἰς τὸν οἶκον Ἰεσσαί, χρίσον μοι ἓνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἰς βασιλέα. Ὁ δὲ Σαμουήλ ὡς εἰς διακονίαν στελλόμενος ἀντερήσατο (64) πρὸς τὸν Κύριον, λέγων· Καὶ τίνα προχειρίσομαι; Λέγε μοι τὸ ὄνομα, Δέσποτα, ἵνα σπουδαιότερον πρὸς τὸ δοκοῦν σοι διαθήσωμαι. Ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν Σαμουήλ· Οὐ θέλω σε γινώσκειν τὸν προχειριζόμενον, ἵνα μὴ ὡς προσωπολήπτης διαβληθῆς. Ἐχεις τὸ κέρασ τῆς χειροτονίας, ὅπου δ' ἂν ἐπινεύσει τὸ κέρασ, καὶ τὸ ἔλαιον λιμνάσει, ἐκείνον μοι προχειρίσον (65) εἰς βασιλέα. Κατέχων τὸ κέρασ, ἀπροσωπόληπτον διαιτητὴν, μηδαμῶς εὐσχέραине. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Σαμουήλ, καὶ ὡς παρὰ Θεοῦ τὴν γνῶσιν δεξάμενος, εὐθέως ἀναμφιβόλῳ ποδὶ κατέδραμεν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰεσσαί, λέγων πρὸς αὐτόν· Ἀπέστειλέ με ὁ Κύριος προχειρίσασθαι ἓνα τῶν υἱῶν σου εἰς βασιλέα. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰεσσαί καὶ ἡ τούτου γαμετὴ τὸν πρῶτον υἱὸν προεβίβασαν, ὡς τὴν εὐλογίαν τῶν πρωτοτόκων βαστάζοντα, καὶ ἐν τοῖς τέκνοις τὴν εὐταξίαν φυλάττοντα. Ὁ δὲ Σαμουήλ, εὐθέως τὴν χεῖρα ὑψώσας, καὶ πρὸς τὴν χειροτονίαν σχηματισθεὶς, καὶ τὸ κέρασ ἐπινεύσας, ἀπέλυσε τὸν πρῶτον ἀχειροτόνητον, θεῖον νεύματι τοῦ ἐλαίου παρήγαγεν αὐτῷ ἐκτὸς τοῦ Δαβὶδ, ὑπέστρεψαν οἱ πάντες

3. Ὑποστρεψάντων δὲ τούτων λιτῶν, ἀντέβαλλεν ὁ Ἰεσσαί πρὸς τὸν Σαμουήλ, λέγων. Τί πεποίηκας, ἄνθρωπε; ἐσφάλης, καὶ οὐκ οἶδας. Ἡ ἐσφάλης, ἡ παίξαι με παρέδραμες. Παρὰ θύρας εἰσῆλυθες· ἀλλαχοῦ ἀπεστάλης, καὶ ὦδε τὸ κέρασ ἐγύμνωσας· μάτην ἡμᾶς ἐχαροποίησας, θρυλλήσας, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν μὴ πληρώσας. Ὁ δὲ Σαμουήλ πρὸς τὸν Ἰεσσαί· Τί καταπλήττεις (67), πρεσβῦτα; καταψηφίζῃ τοῦ ἀποστείλαντός με. Ἔστι προφήτην πλανηθῆναί ποτε; Εἰ μὲν οἰκεία γνώμη παρεγενόμην, καλῶς διαστάσεις· εἰ δὲ ὁ τῶν καρδιῶν γνώστης ἀπέστειλέ με, τί ἀνανεύεις; Ὁ δὲ Ἰεσσαί πρὸς τὸν Σαμουήλ· Καὶ ἐν τίνι λοιπὸν ἐπινεύσω; Παρήγαγόν σοι πᾶσαν τῶν τέκνων μου τὴν καλλονὴν, καὶ οὐδαμοῦ τῆς ἐπαγγελίας τὸ γνῶρισμα. Μὴ μᾶλλον οὐκ ἔγνωσ τὸν ἀποστείλαντά σε; Μὴ ἄρα ἀλλαχοῦ ἀπεστάλης; Μήτιγε (68) ἐμὲ τὸν πρεσβύτερον κατέδραμες χειροτονῆσαι; Ὁ δὲ Σαμουήλ πρὸς τὸν Ἰεσσαί· Τί με καταπλήττεις, πρεσβῦτα; Οὐκ ἔχεις ἄλλον υἱόν; εἰ μὲν οὐκ ἔχεις, ἐσφάλην· εἰ δὲ ἔχεις, οὐκ ἐπλανήθην. Ὁ δὲ Ἰεσσαί πρὸς τὸν Σαμουήλ· Ἐχω μὲν καὶ ἄλλον υἱόν, ἀλλ' ὅμως μικρὸν, εὐτελεῆ, μὴ ποιοῦντα βασιλέα. Αἰσχύνομαι καὶ προβιβάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Σαμουήλ πρὸς αὐτόν· Παραδιατάτῃ τῷ Κτίσαντι; αἰσχύνῃ προβιβάσαι τοῦτον; Τί γάρ; Πολυσαρκίαν χρίζει ὁ Θεός;

(65) Reg. 1, προχειρίσαι. Reg. 2, προχειρίσαι.

(66) Λιτοὶ deest in Reg. 2.

(67) Reg. 1, 2, τί λέγεις;

(68) Ita Reg. 1, 2. Editi vero, μὴ τοίνυε.

Προχειρίσαι οὖν τοῦτον· λιμνάσει πάντως τὸ ἔλαιον, ἔπινεύσει, οἶδα, τὸ κέρασ. Εὐφραινέσθω σου δ' οἶκος. Τί γάρ; Ὅτι μικρὸς ἐστίν, οὐ ποιεῖ βασιλέα; Περιμεινον μικρὸν, καὶ ὄψη· πῶς οὗτος ὁ μικρὸς τὸν γιγανταῖον πύργον, τὸν Γολιάθ λέγω δὴ, καταστρέψει. Τοιγαροῦν ταύτην τῶν γονέων τὴν λοιδορίαν ὁ Δαβὶδ κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου παράδοξον εὐεργεσίαν θείᾳ Γραφῇ παραδιδούς, ἐδόα· « Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με· ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με. »

4. Ταύτην τοίνυν τὴν τοῦ προφήτου Δαβὶδ εὐχάριστον φωνήν, εὐκαίρως καὶ ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς ἀναβλέψας, ἐρεῖ μεγαλοφώνως καὶ αὐτός· « Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με· ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με. » Ἴστε πάντες σαφῶς, πῶς καὶ οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν γονέων διεπτύσθη, ὑπὸ δὲ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐγκατελείφθη. Ὅπως δὲ τὸ χρέως ἀποδωσώμεθα, καὶ μικρὸν ἀναψύξωμεν, ἵνα καὶ πάλιν πιστευθῶμεν ὀφειλήματα· φέρε τοίνυν ἐπὶ τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν εὐκαίρως παραγάγωμεν. Ἦκουες, ἀγαπητέ, τῆ προτέρᾳ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου βοῶντος· « Καὶ παράγων, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς καθήμενον· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββὶ, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; » Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτούς· « Οὐδὲ οὗτος ἤμαρτεν, οὐδὲ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Κύριος, ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἐπέχρισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ. » Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Σιλωάμ· καὶ ἀπελθὼν ἐνίψατο· καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψε· καὶ ἀναβλέψας ἐπίστευσε τῷ ἀποστείλαντι. Ἄκουε συνετῶς. Ἐπηρώτησαν τὸν Κύριον οἱ μαθηταί, λέγοντες· « Διδάσκαλε, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; » Δικαία τῶν ἀποστόλων ἢ ἐπερώτησις, ἔνθεν δείκνυται, ὅτι ὡς Θεῷ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ προσέειπον (69). Τίς γάρ οἶδε τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ ὁ τῶν καρδιῶν ἰχνηλάτης; Διὸ καὶ ὁ Κύριος οὐκ ἀνένευσε πρὸς τὴν ἐπερώτησιν, ἀλλὰ παραυτὰ ἐποιεῖ τὴν ἀπόκρισιν, ἐν ταυτῷ καὶ τῶν ἀποστόλων τὴν ἐπερώτησιν πληροφορῶν, καὶ τὴν αὐτοῦ θεοπιστίαν βεβαιῶν. Ἀποκριθεὶς γάρ (70) ὁ Κύριος εἶπεν· « Οὔτε οὗτος ἤμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. » τουτέστιν ἡ παροῦσα τούτου τύφλωσις οὐκ ἔστιν ἀμαρτιῶν πρόσκομμα, ἀλλὰ φύσεως σφαλμα, ὡσπερ γὰρ φυτὸν πρὸ τοῦ τῆς γῆς ἐκκύψαι, ἐν τῇ ῥίζῃ πολλάκις ἀπὸ περιστάσεως ἀερίου τὴν βλάβην δέχεται, οὕτω καὶ οὗτος ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός, ἐν τῇ νηδύϊ τὴν πέρωσιν ἐδέξατο· ἢ τοῦ μητρώου κόλπου ἀνευθέτου ὑπάρχοντος, ἢ τοῦ πατρῶου σπόρου κακοχύμου καταβληθέντος. Ὁ δὲ τὴν σφαλεῖσαν φύσιν διορθώσασθαι δυνάμενος οὐδὲν ἕτερον ἢ τῶν φύσεων δημιουργὸς εὐρεθήσεται. Διὸ καὶ ὁ Κύριος ἀπεφύνατο

A effluet sane oleum, inolinabit se, ut probe novi, cornu. Lætetur domus tua. Quid enim? An quia parvus est, non est aptus regno? Tantillum exspecta, et videbis quo pacto ille parvulus gigantiam turrem, Goliath scilicet, prosternet. Hanc ergo parentum contumeliam secum reputans David, et admirandam Domini benignitatem sacris litteris consignans exclamabat: « Pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me⁶⁶. »

4. Hanc itaque prophetæ David vocem gratiarum actione plenam, opportune item cæcus ille a nativitate, visu recepto, magna et ipse voce dicet: « Pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me. » Probe nostis omnes, quod hic quoque et a parentibus rejectus fuerit, et a Deo non fuerit derelictus. Sed ut debitum persolvamus, paululumque recreemur, ut rursum nobis debita concedantur: age, ad cæcum a nativitate opportune accedamus. Audisti, dilecte, (Dominica [71]) præcedente Joannem evangelistam elamantem: « Et præteriens, » inquit, « Jesus, vidit hominem cæcum a nativitate sedentem. Et interrogaverunt eum discipuli ejus: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? » Quibus Dominus: « Neque hic peccavit, neque parentes ejus, sed ut manifestentur opera Dei in illo. Hæc cum dixisset Dominus, expuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit super oculos cæci⁶⁷. » Et misit eum ad Siloam: cumque abiisset, lavit: lotus vidit, visuque recepto credidit in eum qui mississet. Hæc prudenter audi. Interrogabant Dominum discipuli dicentes: « Magister, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? » Æqua erat apostolorum interrogatio, ut inde liquet, quod ad Dominum Jesum, velut Deum, accesserint. Quis novit enim secreta hominum, nisi scrutator cordium? Quocirca nec Dominus interrogationem abjecit; sed statim respondit, eadem opera et apostolorum interrogationi faciens satis, et deitatis suæ fidem confirmans. Respondens enim Jesus dixit: « Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo; » id est; isthæc ejus cæcitas, non est peccatorum pæna, sed naturæ defectus. Sicut enim planta, antequam e terra pullulet, in radice plerumque ex ambientis aeris affectione damnum accipit; ita et hic a nativitate cæcus, vitium ejusmodi in utero contraxit; sive quod maternus sinus haud recte compositus esset, sive quod paternum semen emissum, vitiosum esset. Qui porro errantem naturam potest corrigere, nihil sane aliud quam naturarum creator deprehendetur. Quare hæc Dominus pronuntiavit: « Neque hic peccavit, ne-

⁶⁶ Psal. xxvi, 10. ⁶⁷ Joan. ix, 1-3, 6.

(69) Ita Reg. 2. Editi vero, προσήσαν. Infra Reg. 2, ἐρώτησιν pro ἐπερώτησιν. Ibid. Reg. 1, 2, quos sequimur, παραυτά. Editi, παρ' αὐτήν.

(70) Ita Reg. 2. Editi autem, Ἀποκριθεὶς δὲ.
(71) Sic Holsteinius.

que parentes ejus, sed ut manifestentur opera Dei in illo. » Hisque prolatis, confestim ipso opere, sese ostendit esse naturarum creatorem, ac de se ipso dixisse : « ut manifestentur opera Dei in illo ; » id est, ut per illum exploratum sit me, non merum hominem, sed Deum fortem esse. Poterat enim Dominus solo verbo cæcum curare, qui verbo cæcos firmaverat, juxta divinum illud dictum : « Verbo Domini cæli firmati sunt ⁶⁸ ; » poterat itaque verbo hunc nativitate cæcum curare. Id tamen minime facit, sed luto oculos ungit illius ; ut palam faceret omnibus, esse se illum Adami figulum, qui simile simili resarciret. Non innovat curationis seriem, ne miraculum dissiparet : lutum luto inungit : ac simile simili resarcit. Posset autem quis dicere, ideo Dominum cæci oculos inunxisse luto, ut palam omnibus faceret, se ipsum esse qui Adamum ex luto efformasset.

καὶ ὅτι τούτου χάριν ὁ Κύριος ἔχρησε πηλῶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν Ἀδὰμ χροοπλαστήσας.

368 5. Quid porro causæ est quod eum miserit in Siloam? An etiam Adamum in Siloam demisit? Attente audi. Quando Adamum Dominus ex luto formabat, repugnantium Judæorum aderat nemo : cum nemo itaque adesset qui contradiceret, minore apparatu rationabilem hanc statuum perfecit. Nunc vero cum multi contradicant, longa circuitione utitur ; ut potestatem affirmet suam ; ut vel invitos contradicentes ad miraculi assensum pertraheret. Hujus rei gratia luto inunctum illum misit in Siloam, ut sese ablueret : non quod Siloa egeret, Siloæ Dominus ; sed ut currente cæco, qui viderent sequerentur, essetque qui non videbat, videntium dux : ipsi autem qui accurrissent, testes forent miraculi. Nam, cum illud Dominus faceret, mitteretque hominem in Siloam, accurrebant ingentes turbæ, miraculo testimonium perhibentes. Sed adhuc susurrabant Pharisei, curiose rem investigantest, ac phantasiam esse miraculum illud exclamabant. Quid facturi erant, nisi longiore circuitu miraculum designasset? Quod si alia ratione volueris Siloam in figuram accipere piscinæ baptismatis, nequaquam a vero aberraveris, quandoquidem in illa universi ignorantiae tenebris lavantur, lumenque piæ religionis accipiunt.

6. Quod autem post tantam miraculi moram Judæorum plerique miraculo contradixerint, id audisti ex evangelistæ verbis : « Itaque vicini, et qui viderant eum prius qui mendicus erat, dicebant : Nonne hic est qui mendicabat, cæcus a nativitate? Alii dicebant, Quia hic est : alii autem : Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero qui visum receperat, dicebat : Quia ego sum, quem

⁶⁸ Psal. xxxii, 6.

(72) Reg. 2, ἐπέχρησεν τοὺς ὀφθαλμοὺς.

(73) Ita Reg. 2. Editi vero, διὰ τοῦ τὸ ὁμοιον ἀνε-

λέγων· « Οὐτε οὗτος ἤμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν εὐθέως διὰ τοῦ ἔργου γνωρίζει, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τῶν φύσεων δημιουργός, καὶ ὅτι περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν· « ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. » τουτέστιν, ἵνα γνωρισθῶ δι' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰμι λιτὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ Θεὸς κραταῖός. Ἡδύνατο γὰρ ὁ Κύριος τῷ ῥήματι μόνῳ τὸν τυφλὸν ἰάσασθαι, ὁ λόγῳ τοὺς οὐρανοὺς στερεώσας, κατὰ τὸ φάσκον θεῖον ῥητόν· « Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν. » Ἡδύνατο οὖν λόγῳ καὶ τοῦτον τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν θεραπεῦσαι. Ἀλλ' οὐ ποιεῖ τοῦτο, πηλὸν δὲ ἐπιχρῆσει τοῖς ὀφθαλμοῖς (72) αὐτοῦ, ἵνα πᾶσι φανερόν καταστήσῃ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ καὶ τοῦ Ἀδὰμ κερამεύς, καὶ διὰ τοῦ ὁμοίου τὸ ὁμοιον ἀποπληρῶν (73).

Ὁ δὲ ξενίζει τὴν περιοδίαν, ἵνα μὴ διασκεδάσῃ τὴν θαυματουργίαν· πηλὸν ἐπὶ πηλὸν ἐπιχρῆσει, διὰ τοῦ ὁμοίου τὸ ὁμοιον ἀναπληρῶν. Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα, ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ἵνα πᾶσι φανερόν καταστήσῃ,

5. Τίνος δὲ ἕνεκεν ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Σιλωάμ ; Μὴ καὶ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Σιλωάμ ἐγάλασεν ; Ἄκουε συνετῶς. Ὅτε τὸν Ἀδὰμ ὁ Κύριος ἐπηλόπλασε (74), τότε οὐδεὶς τῶν ἀντιλεγόντων Ἰουδαίων παρῆν· ἐπεὶ οὖν οὐδεὶς ἦν ἀντιλέγων, τότε μὲν ὁ Κύριος εὐσυστατικώτερον τὸν λογικὸν ἀνδριάντα κατασκευάζει· νυνὶ δὲ ὡς πολλῶν ὄντων τῶν ἀντιλεγόντων, πλατύνει τὴν περιοδίαν, ἵνα κρατύνῃ τὴν ἐξουσίαν, ὅπως καὶ ἄκοντας τοὺς ἀντιλέγοντας ἐπινεῦσαι τῷ θαύματι παρασκευάσῃ. Τούτου οὖν χάριν ἀπέστειλε τὸν πηλοφόρον εἰς τὸν Σιλωάμ νίψασθαι, οὐχ ὅτι τοῦ Σιλωάμ ἔχρηζεν ὁ τοῦ Σιλωάμ δεσπότης· ἀλλ' ὅπως, τοῦ τυφλοῦ τρέχοντος, οἱ βλέποντες ἀκολουθήσωσι, καὶ γενήσῃται ὁ μὴ βλέπων τῶν βλέπόντων ὁδηγός, αὐτοὶ δὲ οἱ καταδραμόντες μάρτυρες γενήσονται τοῦ θαύματος. Ὅταν γὰρ καὶ τοῦτο ἐποίησεν ὁ Κύριος, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Σιλωάμ, ἄπειρα πλήθη κατέδραμον μαρτυροῦντα τῷ θαύματι. Καὶ ἔτι ἐνήχουν οἱ τῶν Φαρισαίων παῖδες πολυπραγμονοῦντες, καὶ φαντασίαν τὴν θαυματουργίαν βουῶντες. Τί ἔμελλον ποιεῖν, εἰ μὴ ἐπλάτυνε τὴν θαυματουργίαν ; Ἄλλως δὲ πάλιν, εἰ βουληθῆς τὸν Σιλωάμ εἰς τύπον λαβεῖν τῆς τοῦ βαπτίσματος κολυμβήθρας, οὐκ ἂν ἀμάρτοις· ἐπειδὴ, ἐν ἐκείνῃ πάντες ἀπονίπτονται τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας, καὶ λαμβάνουσι τὸ φῶς τῆς εὐσεβείας.

6. Καὶ ὅτι μετὰ τὴν τοσαύτην τοῦ θαύματος πλατύτητα οἱ πλείους τῶν Ἰουδαίων ἀντέλεγον τῷ θαύματι, ἤκουες τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· « Οἱ δὲ γείτονες, καὶ οἱ ἰδόντες αὐτὸν πρὸ τούτου, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ προσαιτῶν, ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός ; Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐκ ἐστὶν οὗτος, ἀλλ' ὁμοῖος αὐτῷ ἐστὶν. Ὁ δὲ ἀναβλέψας ἔλεγεν ὅτι, Ἐγὼ εἰμι, ὃν λέγετε. »

πλήρου.

(74) Ita Reg. 2. Editi vero, ἐπηλοπλάσθη.

Εἶδες τύφλωσιν ἀναβλέψως πρόξενον; Ὁ τυφλὸς ἀνέβλεψε καὶ οἱ βλέποντες ἐτυφλώθησαν τῇ κακίᾳ. Ἄει γὰρ ἡ κακία τυφλῆ (75). Αὐτὸ καὶ Ἰουδαίων παῖδες ἀπὸ κακίας ἐπήχουν τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν, λέγοντες πρὸς αὐτόν· Λέγε ἡμῖν, ἄνθρωπε, τίνας χάριν συγκροτεῖς ἡμῖν τὸν υἱὸν τοῦ τέκτονος, καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν θέλεις διασημίζεσθαι; Οὐκ εἶ σὺ ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός; γνωρίζομεν ἡμεῖς ἐκεῖνον· πολλοστὸν αὐτῷ τὰ πρὸς τὰς χρείας ἐχορηγήσαμεν. Πῶς οὖν θρυλλεῖς σὺ, καὶ λέγεις, ὅτι αὐτὸς ἀνέφξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς; Εἰ χρημάτων δέη, καὶ τούτων χάριν ψευδολογεῖς, ὅσον βούλει κομίζου (76)· μόνον τῆς ἀληθείας μὴ ἀπέχου. Πάντα οὖν ἐποιοῦν, ἵνα πῶς διασκεδάσωσι τὸ θαῦμα. Ὁ δὲ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας Ἰουδαίους ἔφασκε· Τί με συκοφαντεῖτε; Τί μου τὸ ψυχικὸν βλέμμα τυφλῶσαι προαιρεῖσθε; Ἀνέβλεψα, οὐ τυφλοῦμαι· μάτην μοι κομιζομένον βλασφημίας προσρίπτετε (77). Ἄλλος ἐφίλων θρωπέυσατο, καὶ ὑλεῖς ἀντιβάλλετε. Οὐ προσκυνεῖτε, ἀλλὰ λοιδορεῖτε· Καλῶς δὲ αὐτὸν υἱὸν τοῦ τέκτονος προσαγορεύετε· μετημύρισε γὰρ τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν τὰς θυρίδας. Μικρὸν μοι συγχωρήσατε, εἰ μετ' ὀλίγον ὑμῖν διαλέγομαι. Συγχωρήσατέ μοι πρῶτον κατανοῆσαι τοῦ οὐρανοῦ τὸ κάλλος, τοῦ ἡλίου τὸ κέντρον, τῆς σελήνης, τὸ φῶς, τῆς ἡμέρας τὸν ὄρον, τῆς νυκτὸς τὸ μέτρον, τῶν ἀστέρων τὴν χορείαν, τῶν νεφῶν τὴν διαδρομὴν, τῆς γῆς τὴν εὐθύτητα, τῆς θαλάσσης τὸ κύτος, τῶν πλοίων τὴν ἀτρίβον (78) διάβασιν, τῶν ἀνωμάτων τὴν περιοχὴν, τῶν ὕδρων τὰ κυρτώματα, τῶν ποταμῶν τὰ ρεύματα, τῶν πηγῶν τὰ νάματα, τῶν φρεάτων τὰ ἀντλήματα, τῶν κτηνῶν τὰ σκιρτήματα, τῶν θηρίων τὰ ποικίλματα, τῶν ὀρνέων τὰ σχιζόπτερα, τῶν ἰχθύων τὰ ἰδιώματα, τῶν δένδρων τὰ ὕψωματα, τῶν καρπῶν τὰ γλυκίσματα. Συγχωρήσατέ μοι πρῶτον ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτων θεάσασθαι, καὶ εἴθ' οὕτως ὑμῖν διαλέγομαι, πῶς ἀνέβλεψα. Πάλαι μὲν ἐγεννήθην, νυνὶ δὲ πρῶτον εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον τῷ μέρει τῆς ὄψεως. Ἦκουσα τοῦ προφήτου βοῶντος· « Ἐκ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεαιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. » Ἐγὼ ἐκ τῶν κτισμάτων, ὑμεῖς ἐκ τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν ἀναλόγως τὸν δημιουργὸν θεωρήσατε. Τί μοι χρημάτων περιουσίαν ἐπαγγέλλεσθε; Οὐ πιπράσκω τὸ δῶρον, οὐ καπηλεύω τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀνάβλεψιν. Ἀμεινον εὐγνωμόνως προσαιτεῖν, ἢ κακοτρόπως πλουτεῖν. Τὸ λοιπὸν οὐκέτι προσαιτῶ· ἔλαθον γὰρ τὸν παράπτοντά μοι πρὸς ἐργασίαν λύχων τοῦ σώματος· οὐκέτι οὖν προσαιτῶ, ἀλλὰ γεωργῶ· οὐκέτι χάριν αἰτῶ, ἀλλὰ μισθὸν ἀπαιτῶ· οὐκέτι ῥάβδω τὴν γῆν ψηλαφῶ, ἀλλὰ τὴν ἀμπελον ὀρεπᾶν κλαδεύω· οὐκέτι ἀργύρια συνάγω, ἀλλὰ ὀράγματα θερίζω· οὐκέτι τὴν πήραν περισφίγγω, ἀλλ' ἄμαξαν ἔλκω· οὐκέτι ἄρτων κλάσματα λαμβάνω, ἀλλὰ σῖτον κομίζω· οὐκέτι στένων βοῶ· Δῶτε τῷ τὸ φῶς μὴ ἔχοντι, ἀλλὰ

A dicitis ⁶⁹. » Videns cæcitatem restituti visus conciliatricem? Cæcus visum recepit, et qui videbant, malitia sua excæcati sunt. Semper enim cæca est malitia. Quare Judæi malitia ducti cæci nati auribus personabant his verbis : Dic nobis, o homo, quare jactitas nobis fabri filium illum, eumque ut Deum vis proclamare? Nequaquam tu es ille cæcus a nativitate; novimus illum, ac sæpenumero ipsi necessaria suppeditavimus. Quare tu jactitas ac dicitis : Ipse aperuit meos oculos? Si pecunia ceges, ejusque causa mentiris, quantum volueris accipe : solum ne a veritate recedas. Nihil itaque non agebant miraculum ut dissiparent. Qui autem visum receperat, contradicentibus Judæis reponit : Cur me calumniamini? Cur visum animæ meæ excæcare studetis? Visum recepi, non cæcutio. Frustra me blasphemix pulvere conspergitis. Alius me beneficio affecit, et vos repugnatis. Non adoratis, sed probris insectamini. Probe autem fabri filium vocatis illum; nam oculorum meorum fenestras commutavit. Veniam mihi præbetote si non nisi paulo post vobiscum colloquar. Sinite me primum considerare cæli pulchritudinem, solis orbem, lunæ fulgorem, diei terminum, noctis mensuram, stellarum choream, nubium decursum, terræ planitiem, maris latitudinem, navium transitum nullo vestigio relicto, convallium ambitum, montium rotunditatem, fluviorum alveos, fontium scaturigines, puteorum haustus, pecudum saltus, ferarum varietates, avium multifidas alas, piscium proprietates, arborum proceritatem, fructuum suavitatem. Sinite me hæc primum et his similia contemplari, atque exinde narrabo qua ratione visum recepi. Jam olim natus sum, sed quod visum spectat modo primum ingressus sum in mundum. Audivi prophetam clamantem : « A magnitudine et specie creaturarum, quadam ratione creator eorum conspicitur ⁷⁰. » Ex creaturis ego, vos ex **369** meis oculis quidam proportionem ac rationem creatorem contemplamini. Quid mihi pecuniarum vim pollicemini? Nequaquam donum vendo, visum oculis datum meis non cauponor. At præstat cum grato animo mendicare, quam sceleribus ditescere. Non ulterius mendicabo; nactus sum enim qui mihi ad laborem lucernam corporis accenderet. Non ulterius mendicabo, sed agros colam. Non amplius gratis petam, sed mercedem repetam. Non amplius baculo terram tentabo, sed vineam facula putabo. Non ulterius nummularum cogam, sed manipulos colligam. Non ultra peram constringam, sed currum traham. Non ultra frustra panis accipiam, sed frumentum deferam. Non amplius eum gemitu exclamabo : Date ei qui lumine non fruitur; sed magna voce

⁶⁹ Joan. ix, 8, 9. ⁷⁰ Sap. xiii, 5.

(75) Reg. 2, τυφλοῖ.

(76) Reg. 4, 2, κομίζου χρῆμα.

(77) Reg. 2, προσαντιλέγετε.

(78) Ita Reg. 1, 2. Editi vero, ἀτρίβῃ. Mox iidem mss. κυρτώματα. Editi, κυρτήματα.

clamabo : Dominus illuminatio mea et salus mea, quem timebo ⁷¹ ? »

7. His auditis contradicentes Judæi, ut vident illum non modo sanatum esse, sed miraculum quoque defendere, accedunt iterum sciscitantes : Quomodo visum accepisti? Quid fecit tibi homo ille, quod tam firmiter eam rem asseris? Tum is qui visum receperat ad excæcatos illos : Quomodo visum accepi? Deone dicitis, quomodo illud consequenter ad naturæ ordinem factum est? Si quæritis, quomodo; vicissim vos ego interrogabo : Quomodo in vinum aquam commutavit? An naturæ ordinem, aut miraculum ut exhiberet? quomodo Lazarum ex sepulcro evocavit? naturali an divino modo? Quomodo leprosum morbo liberavit? circuitione quadam, an voluntate? Quomodo sanguinis fluxu laborantem mulierem, quæ sanguinis profluvio quasi naufragium fecerat, ex ea tempestate eripuit? Perquirendone morbi rationem, an conspecta ejus fide. Tum contradicentes illi Judæi, ut viderunt eum in proposito perseverantem, acriter comprehensum vi pertrahunt ad Pharisæicum tribunal, dicebantque illi : Jam carnes lancinari tuas curabimus, ut servi, non doctoris, munus exsequare. Non taces, sed concionem habes, atque ut Deum illum vis proclamare filium Josephi? Casu quodam visum recepisti, effutisque nobis te a nativitate cæcum esse, atque adducis nobis istum fabri filium? Non taces : sed magna voce clamas? Qui porro visum receperat reponit ad contradicentes : Si me clamare non vultis, quid tam frequenter sciscitamini? Vosmetipsos diffamatis et mihi culpam ascribitis. Si, ut dicitis, casu quodam visum accepi, cur parentes meos accivistis? Frustra turbas datis : non potestis obtegere miraculum : etsi siluerim ego, clamant oculi mei. Homo quidam Jesus nomine, cujus nomen est curatio, luto unxit oculos meos, et dixit mihi : « Vade, lava in piscina Siloam ⁷². » Abiensque lavi, lotus lutum deposui, sed visum recepi.

8. His auditis Pharisæici judices, ingentique coacta turba : Sabbatum enim erat, cum hoc miraculum fecit Jesus : interrogabant eum eadem quæ Judæi dicentes : Nosti, o homo, quo astes in loco, et indeprecabile hoc tribunal esse, neque fraudem hic unquam latere posse. Dic nobis omni accurate : Quomodo visum accepisti? Quod tibi fecit homo ille quem dicitis? Tum ille qui visum acceperat ad Pharisæicum tribunal respondit : Quomodo visum receperim, rursus curiose inquiritis? Rursus ut reum me examinatis, dicentes : Quomodo visum recepisti? si dicam vobis iterum tumultum excitabitis. Dicam vobis quomodo visum receperim. Causam quidem curationis dicam, sed potestatem edendi miracula dicere nequeo : « Quis enim

⁷¹ Psal. xxvi, 1. ⁷² Joan. ix, 11.

(79) Sic Reg. 2. Editi vero, ψηφίζεσθαι.

(80) Ita Reg. 1, 2. Editi vero, νιψάμενος.

μεγαλοφώνως κράζω· « Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι ; »

7. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀντιλέγοντες Ἰουδαῖοι, ὡς εἶδον αὐτὸν μὴ μόνον ἰαθέντα, ἀλλὰ καὶ συνηγοροῦντα τῷ θαύματι, προσήεσαν ἔτι ἐπερωτῶντες αὐτόν· Πῶς ἀνέβλεψας ; Τί σοι ἐποίησεν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ἐπιμένεις τῷ πράγματι ; Ὁ δὲ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς τυφλωθέντας ἔφη· Πῶς ἀνέβλεψα ; Ἐπὶ Θεοῦ λέγετε, πῶς τῆς φύσεως ἀκολουθία γίνεται ; Εἰ τὸ πῶς ἐρωτᾶτε, ἀντερωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ· Πῶς τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλεν, ἀκολουθίαν ἢ θαυματουργίαν μηνύσας ; Πῶς τὸν Λάζαρον ἐκ τοῦ τάφου ἐκάλεσε, φυσικῶς ἢ θεοπρεπῶς ; Πῶς τὸν λεπρὸν τοῦ πάθους ἀπέλυσε, περιοδεύσας, ἢ θελήσας ; Πῶς τὴν αἰμορροῦσαν γυναῖκα, ναυαγοῦσαν ἐκ τῆς τῶν αἱμάτων φορᾶς, τοῦ κλύδωνος διέσωσε ; Τὸ πάθος ἐρευνήσας, ἢ τὴν πίστιν κατανοήσας ; Οἱ δὲ ἀντιλέγοντες Ἰουδαῖοι, ὡς εἶδον αὐτὸν ἐπιμένοντα, δριμύτερον κατεσχηκότες, εἶλκον αὐτὸν μετὰ βίας ἐπὶ τὸ Φαρισαϊκὸν κριτήριον, λέγοντες πρὸς αὐτόν· Νυνὶ σου τὰς σάρκας καταξανθῆναι παρασκευάτομεν, ἵνα δουλείαν, καὶ μὴ διδασκαλίαν μετέρχη. Οὐ σιωπᾶς, ἀλλὰ δημηγορεῖς, καὶ ὡς Θεὸν αὐτὸν θέλεις φημίζεσθαι (79), ἐκεῖνον τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ ; Ἀπὸ συμβεβηκότος τινὸς ἀνέβλεψας, καὶ προσφωνεῖς ἡμῖν, ὡς ἐκ γενετῆς τυφλὸς ἐτέχθης, καὶ ἐτάγεις ἡμῖν ἐκεῖνον τὸν τοῦ τέκτονος υἱόν ; Οὐ σιωπᾶς, ἀλλὰ μέγαρα βοᾶς· Ὁ δὲ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας ἔλεγεν· Εἰ οὐ θέλετέ με βοᾶν, τί ἐπερωτᾶτέ με συχνῶς ; Ὑμεῖς ἑαυτοὺς θρυλλεῖτε, κάμοι τὸ ἔγκλημα προσάπτετε, Ὡς φατε, εἰ ἐκ συμβεβηκότος τινὸς ἀνέβλεψα, τί μου τοὺς γοναῖς παρεστήσατε ; Μάτην θορυβεῖσθε· οὐ δύνασθε κρύψαι τὸ θαῦμα· κἂν γὰρ ἐγὼ σιωπήσω, οἱ ὀφθαλμοὶ μου βοῶσιν· Ἄνθρωπός τις λεγόμενος Ἰησοῦς, οὐ καὶ τὸ ὄνομα ἴασις, πηλὸν ἐπέχρισε μου τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ εἶπέ μοι· « Ἔπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. » Καὶ ἀπελθὼν ἐνιψάμην (80)· νιψάμενος, τὸν μὲν πηλὸν ἐπεθέμην, τὸ δὲ φῶς ἐδέξαμην.

8. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Φαρισαῖκοι κριταὶ, καὶ πλήθους ἀπείρου συναθροισμένου· σάββατον, γὰρ ἦν, ὅτε τὸ θαῦμα τοῦτο πεποίηκεν ὁ Ἰησοῦς· ἐπηρώτων αὐτὸν τὰ αὐτὰ τοῖς Ἰουδαίοις λέγοντες· Οἶδας, ἄνθρωπε, ποίῳ τόπῳ παρέστηκας, καὶ ὅτι ἀσυγχώρητον τὸ παρὸν κριτήριον τυγχάνει, καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα πλάνην (81) διαλαθεῖν ποτε. Λέγε ἡμῖν μετὰ πάσης ἀκριβείας· Πῶς ἀνέβλεψας ; Τί σοι ἐποίησεν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὃν λέγεις ; Ὁ δὲ ἀναβλέψας πρὸς τὸ Φαρισαϊκὸν κριτήριον, ἀπεκρίνατο· Πῶς ἀνέβλεψα, πάλιν περιεργάζεσθε ; πάλιν ὡς κατάδικον εὐθύνετε, λέγοντές μοι· Πῶς ἀνέβλεψας ; Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, πάλιν θορυβεῖσθε. Τὸ πῶς ἀνέβλεψα, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. Τὴν μὲν αἰτίαν τῆς περιοδίας λέγω, τὴν δὲ ἐξουσίαν τῆς θαυματουργίας, οὐκ ἔχω λέγειν· « Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν

(81) Reg. 1, πλάνον. Reg. 2, πλάνη.

Κυρίου; ἢ τίς ξύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προ-
 ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; » Εἰ
 θέλετε μαθεῖν τὴν περιοδίαν, αὕτη ἐστίν, ἣν ἤδη
 προεῖπον· « Πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς
 ὀφθαλμούς· καὶ εἶπέ μοι· Ὑπάγε νίψαι εἰς τὴν κο-
 λυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Ἀπῆλθον δὲ, καὶ ἐνιψάμην,
 καὶ εὐθέως ἀνέβλεψα· » οὐ τοῦ ὕδατος ἐνεργήσαντος,
 ἀλλὰ τοῦ πύσματος παραδοξοποιήσαντος (82). Ταῦτα
 ἀκούσαντες οἱ Φαρισαῖκοι κριταί, ὡς εἶδον αὐτὸν
 ἔτι ἐπιμένοντα τοῖς αὐτοῖς, τοῦτον ἀπώσάμενοι, τοὺς
 γονεῖς τοῦ ἀναβλέψαντος ἐρώνησαν, καὶ ἐπονθάνοντο
 παρ' αὐτῶν λέγοντες· « Εἴπατε ἡμῖν οὗτός ἐστιν ὁ
 υἱὸς ὑμῶν, ὃν λέγεται, ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς
 οὖν ἄρτι βλέπει; » Οἱ δὲ γονεῖς τοῦ ἀναβλέψαντος
 ἀνταποκριθέντες πρὸς τοὺς ἐπερωτῶντας, εἶπον τὰ
 τῆς μακρίας Σουτάννης· Στενὰ ἡμῖν πάντοθεν. Ἐάν
 εἴπωμεν ὅτι υἱὸς ἡμῶν ἐστίν, οὐκ ἐκφευξόμεθα τὰς
 χεῖρας ὑμῶν· τοῦτο γὰρ ἐπηγγείλασθε· ἐάν δὲ εἴπω-
 μεν, ὅτι οὐκ ἐστίν υἱὸς ἡμῶν, αἰωνίαν κόλασιν ὑπο-
 στησόμεθα· τοῦτο γὰρ ἀπόκειται τοῖς τὴν ἀλήθειαν
 κρύπτουσι. Διὸ, τὴν αἰωνίαν μᾶλλον κόλασιν προτι-
 μήσαντες, τοσοῦτον ἐροῦμεν, ὅσον καὶ ἐν τοῖς παροῦσι
 ζημίαν οὐχ ὑπομείνωμεν· « Οὗτος ὁ παῖς, ὃ ἄρχον-
 τες, ὅτι μὲν υἱὸς ἡμῶν ἐστίν, ἴσμεν, καὶ ὅτι τυφλὸς
 ἐγεννήθη οὐκ ἀγνοοῦμεν· τὸ δὲ πῶς ἀνέβλεψεν, οὐκ
 οἶδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς
 οὐκ οἶδαμεν. Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς
 λαλήσει περὶ ἑαυτοῦ. »

9. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Φαρισαῖοι, καὶ σφόδρα δια-
 πορούμενοι· ἐπέφερον γὰρ αὐτοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν
 αἰσχύνην τὸ ὅλως ὁμολογεῖσθαι, ὅτι υἱὸς αὐτῶν ἐστι,
 καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· ὡς οὖν εἶδον οἱ Φαρισαῖκοι
 κριταί ἐπιμένοντας τοὺς γονεῖς τοῦ τυφλοῦ, καὶ λέ-
 γοντας, ὅτι Οὗτος ὁ υἱὸς ἡμῶν ἐστι, καὶ ὅτι τυφλὸς
 ἐγεννήθη, ἐπὶ τούτῳ θακνόμενοι, ἐπειδὴ ὠμολογεῖτο
 ἢ ἀλήθεια, τινὰς τῶν ἀπατεῶνων ἐκ τῶν ὀπισθεν
 ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ τυφλοῦ, περιηχοῦν-
 τας αὐτῶν τὰς ἀκοάς, καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ λέγοντας·
 Ἀρνήσασθε τὸ τέκνον ὑμῶν, καὶ μὴ ὁμολογήσητε,
 ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, ὅπως ἔζητε τοὺς ἄρχοντας φί-
 λους, καὶ πολλῶν δωρεῶν ἀξιωθήσεσθε. Οἱ δὲ γονεῖς
 τοῦ ἀναβλέψαντος, ὅσα τε γονεῖς, θακρύνοντες ἀπεκρί-
 ναντο πρὸς τοὺς τὰ μάταια συμβουλευόντας· Τί λέ-
 γετε, ὦ ἄνθρωποι; Τί ἡμᾶς ὑποσύρετε; ἀρνησώμεθα
 τὸ ἴδιον ἡμῶν τέκνον; Θηρίων ἡμᾶς ὠμοτέρους θέ-
 λετε εἶναι. Δράκων τὰ ἴδια τέκτα περιπτύσσεται, καὶ
 ἡμεῖς τὸ ἴδιον τέκνον ἀρνησώμεθα; μὴ γὰρ ἠπει-
 θησε τοῖς γονεῦσί ποτε· ἀλλὰ καὶ τυφλὸς ὢν διέτρε-
 φεν ἡμᾶς, καὶ ἀναβλέψας πολλῷ μᾶλλον γηροκομήσει
 ἡμᾶς. Ἀρκείσθω οὖν ὑμῖν ἔστω, ὅτι οὐ θέλομεν δι'
 ὑμᾶς κηρύττειν τὸν περιοδεύσαντα τὸ ἡμέτερον τέ-
 κνον, οὔτε εἰπεῖν μετὰ παρόρησίας, τίς ἐστίν οὗτος.
 Ἔστι δὲ εἰπεῖν τινὰ πάντως· Καὶ πόθεν ἡμῖν ἢ γνῶ-
 σις, ὅτι διὰ τὸν Φαρισαϊκὸν φόβον ἐκρυψαν οἱ γονεῖς
 τοῦ ἀναβλέψαντος τὸ κηρύξαι τὸν Δεσπότην Χριστὸν

A cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius
 ejus fuit? aut quis prior dedit illi et non retribu-
 tur ei ⁷³? » Si discere vultis curationis seriem, ea
 est quam modo dixi: « Lutum fecit, et unxit o-
 culos meos; et dixit mihi: Vade ad **370** natatoria
 Siloæ et lava: abii autem et lavi, et continuo
 visum recepi ⁸⁴, » non aquæ vi, sed sputi miraculo.
 Hæc cum audissent Pharisaici judices, ut viderunt
 eum adhuc in dictis suis perseverantem, abjecto
 illo, parentes ejus cui visus redditus fuerat advo-
 carunt, et percontabantur ex iis: « Dicite nobis:
 hiccine filius vester est, quem vos dicitis, quia cæ-
 cus natus est? Quomodo ergo nunc videt ⁷⁵? » Pa-
 rentes porro ejus qui visum receperat, sciscitanti-
 bus respondentem, verbis usi sunt beatæ Susannæ ⁷⁶:
 B Angustiae nobis undique; si dixerimus: filius no-
 ster est, non effugiemus manus vestras: id jam enim
 comminati estis; si dixerimus, non est filius no-
 ster, pœnam luemus æternam, quæ veritatem occul-
 tantibus reposita est. Quare pœnam cum præopte-
 mus æternam, tantum respondebimus, quantum sa-
 tis erit ut impræsentiarum pœnam effugiamus:
 « Scimus, o principes, quia hic est filius no-
 ster, et quia cæcus natus est non ignoramus; quo-
 modo autem nunc videat, nescimus: aut quis ejus
 aperuit oculos, nos nescimus. Ipsum interrogate,
 ætatem habet, ipse de se loquetur ⁷⁷. »

9. His Pharisæi auditis, ac multum anxii: haud
 modicum enim illis pudorem attulerat, quod vel
 confessi essent, ipsum filium esse suum, atque cæ-
 cum natum fuisse: cum viderent itaque Pharisaici
 C judices perseverare cæci parentes, ac dicere, Filius
 noster est, ac cæcus natus: eo discruciatum quod
 veritas in confesso esset, impostores quosdam clien-
 tes suos miserunt ad parentes cæci, qui eorum
 auribus insusurrarent, atque clam dicerent: Ab-
 negate filium vestrum, nec fateamini cæcum esse
 natum, ut vobis principes sint amici; atque mul-
 tis donemini muneribus. Parentes autem ejus qui
 visum receperat, utpote parentes, cum lacrymis
 responderunt vanis illis consiliatoribus: Quid di-
 citis, o homines? Quid nos subornatis? proprium
 ne filium abnegabimus? Feris nos crudeliores esse
 vultis. Draco prolem suam complectitur, nosque
 proprium negabimus filium? Nunquam parentibus
 D immorigerus fuit; sed cæcus cum esset nos aluit;
 postquam visum recepit, multo magis sene-
 ctutem fovebit nostram. Satis itaque sit vobis, quod
 vestrum gratia nolimus eum prædicare qui filium
 nostrum curavit, neque cum fiducia dicere, quis-
 nam ille sit. Erit fortasse quispiam qui dicat: Un-
 de nobis liquet, metu Pharisæorum parentes ejus
 qui visum receperat, non ausos fuisse coram omni-
 bus Dominum Christum prædicare? Unde hoc com-

⁸³ Rom. xi, 34, 35. ⁷⁴ Joan. ix, 11. ⁷⁵ Ibid. 19.

⁷⁶ Dan. xiii, 22. ⁷⁷ Joan. ix, 20, 21.

probetur, evangelista ipse Joannes memoravit his verbis : « Hæc autem dixerunt parentes ejus qui visum receperat, quoniam timebat Judæos. Jam enim conspiraverant Judæi, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret ⁷⁸. » Viden' Pharisaicam malitiam? Cum oportuisset eos Dominum confiteri, procidere coram ipso, atque adorare Creatorem, ac morbis remedium quærere; non modo illi non confitebantur, sed eos qui confiterentur cædebant. Quamobrem sic eos condemnat Dominus : « Væ vobis, Scribæ et Pharisei hypocritæ, quia tollitis clavem regni cælorum, et nec ipsi intratis, nec volentes sinitis intrare ⁷⁹. »

10. Quid ergo judices Pharisaici? Ut viderunt parentes ejus qui visum receperat, non ex sua respondere sententia; iis per aliam januam rejectis, atque iteram accito eorum filio qui visum receperat, non aderat enim filius, cum Pharisei parentes ejus interrogarent; coloratis verbis iterum interrogant hominem qui visum receperat, dicentes : Vel modo vera confiteris, atque palam facis omnibus, te non esse illum a nativitate cæcum : modo præsens dicebas te iis esse parentibus, et ecce audivimus ab illis, te illorum non esse filium, nec habuisse se filium a nativitate cæcum. **371** Quid tu ergo perseveras dicendo: Homo quidam nomine Jesus luto unxit oculos meos, et lavi, et video? His auditis ille qui visum receperat, compertaque eorum malitia, respondit illis : Mirum si vere hæc dicitis. Nunquid parentes proprium filium abnegare potuerunt : præsertim mater masculum, aut pater in nullo offensus? multum incredibile illud videtur, nec illud meæ possunt capere aures. Si tamen illud factum fuit, nihil mirum : id humanæ naturæ proprium est, quare veniam merebuntur, quod ex metu id egerint. Vos Scribæ, Deum abnegatis : atque ita vos geritis quasi nihil mali admitteretis. Quod vos adversus Deum admittitis, id parentes adversum me fecisse insimulatis? Nonne a multis jam temporibus de vobis Dominus per Isaiam prophetam exclamavit dicens : « Filios genui et exaltavi; ipsi autem spreverunt me ⁸⁰? » Etsi vobis abnegatio sit familiaris, illud tamen facere non sustinerem. Eum confiteor qui me curavit, agnosco parentes meos : etiam si illi me abnegaverint, ne ita quidem augustior : novi, novi Davidem diserte exclamare : « Pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me ⁸¹. » Exasperati porro Pharisei dicebant : Quid ais, homo vanissime, tene Davidi confers? Et fabri filium Dominum confiteris, qui non habet ubi caput reclinet? Concedatur te visum recepisse : Deum laudato. Quid huic gratias agis? Non est

A ἐπὶ πάντων; Πόθεν οὖν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις, αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀπεμνημόνευσε, λέγων· « Ταῦτα δὲ ἔλεγον οἱ γονεῖς τοῦ ἀναβλέψαντος, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους. Ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, εἰάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. » Εἶδες Φαρισαϊκὴν πονηρίαν. Δέον αὐτοὺς ὁμολογεῖν τὸν Κύριον, προσπίπτειν τε, καὶ προσκυνεῖν τὸν Κτίστην, ἔτι δὲ καὶ τῶν παθῶν τὴν λύσιν ἐπιζητεῖν· ἐκεῖνοι δὲ οὐ μόνον οὐχ ὠμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁμολογοῦντας ἐμάστιζον. Διὸ καὶ ὁ Κύριος κατακρίνων αὐτοὺς ἔλεγεν· « Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ οὔτε ὑμεῖς εἰσέρχεσθε, οὔτε δὲ τοὺς βουλομένους εἰσελθεῖν συγχωρεῖτε. »

B 10. Τί οὖν οἱ Φαρισαῖκοι κριταί; Ὡς εἶδον τοὺς γονεῖς τοῦ ἀναβλέψαντος μηδὲν πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἀποκρινομένους, τοὺτους ἀπωσάμενοι δι' ἑτέρας θύρας, καὶ ἐκ δευτέρου προφωνήσαντες τὸν ἀναβλέψαντα παῖδα· οὐκ ἦν γὰρ παρῶν ὁ παῖς, ὅτε τὴν πεῦσιν προσῆγον οἱ Φαρισαῖοι ταῖς γονεῦσιν αὐτοῦ· πιθανολογοῦντες (83) ἐπηρώτων πάλιν τὸν ἀναβλέψαντα, λέγοντες αὐτῷ· Κἂν νῦν ὁμολογεῖς τὴν ἀλήθειαν, καὶ πᾶσι φανερόν καθιστᾶς, ὅτι οὐκ εἶ σὺ ὁ ἐκ γενετῆς τυφλός· ἤδη γὰρ παρῶν ἑφθς γονέων ἐκείνων εἶναι, καὶ ἰδοὺ ἀκηκόαμεν παρ' αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἶ αὐτῶν υἱός, οὐδὲ ἔσχον ἐκ γενετῆς τυφλὸν τέκνον. Ἦως οὖν σὺ ἐπιτρέψῃ λέγων, ὅτι Ἄνθρωπός τις λεγόμενος Ἰησοῦς ἐπέχρισε πηλὸν ἐπὶ (84) τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω; Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀναβλέψας, καὶ ἐπιγνοὺς αὐτῶν τὴν κακίαν, ἀνταπεκρίνατο πρὸς αὐτοὺς λέγων· Θαυμάζω. εἰ ἀληθεύετε ταῦτα λέγοντες. Οἱ γονεῖς εἶχον ἀρνήσασθαι τὸ ἴδιον τέκνον, καὶ μάλιστα μῆτηρ ἄββρενα, ἢ πατὴρ μὴ παροξυνθεῖς; σφόδρα ἀπιστόν μοι φαίνεται τὸ λεγόμενον, καὶ τῶν ἐμῶν ἀκοῶν ἀπρόσδεκτον. Εἰ δὲ τοῦτο γέγονεν, οὐδὲν θαυμαστόν· τοῦτο ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπάρχει, διὸ καὶ συγγνώμης ἀξιωθήσονται, ὡς φόβῳ τοῦτο ποιήσαντες. Ὑμεῖς οἱ γραμματεῖς τὸν Θεὸν ἀρνεῖσθε, καὶ ὡς μηδὲν φαῦλον πράττοντες διάκεισθε. Καὶ περὶ τῶν ἐμῶν γονέων ὁ λόγος· ὁ ὑμεῖς πρὸς τὸν Θεὸν ποιεῖτε, τοῦτο τοὺς γονεῖς πρὸς ἐμὲ ποιεῖν διαβάλλετε. Οὐχὶ περὶ ὑμῶν ὁ Κύριος ἔκραξεν ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων διὰ τοῦ προφήτου Ἰσαίου λέγων· « Υἱὸς ἐγέννησα, καὶ ὑψωσα· αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν; » εἰ καὶ ὑμῖν φίλον τὸ ἀρνεῖσθαι, ἀλλ' ὅμως ἐγὼ τοῦτο ποιεῖν οὐκ ἀνέχομαι. Ὁμολογῶ καὶ τὸν θεραπεύσαντά με, γνωρίζω δὲ καὶ τοὺς γεννήσαντάς με· εἰ γὰρ καὶ ἠρνήσαντό με οἱ γονεῖς μου, καὶ οὕτως οὐ διστάζω. Οἶδα, οἶδα σαφῶς βρωῶντα τὸν Δαβὶδ· « Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκτελίπόν με, ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό μου. » Οἱ δὲ Φαρισαῖοι δριμυθόντες ἔλεγον αὐτῷ· Τί λέγεις, ματαιόφρον, τῷ Δαβὶδ ἑαυτὸν συγκρίνεις; καὶ τὸν υἱὸν τοῦ τέκτονος Κύριον ὁμολογεῖς, τὸν μὴ ἔχοντα

⁷⁸ Joan. ix, 22. ⁷⁹ Matth. xxiii, 13. ⁸⁰ Isa. i, 2. ⁸¹ Psal. xxvi, 40.

(83) Reg. 1, πιθανολογοῦντες.

(84) ἐπὶ deest in Reg. 1, 2.

ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει; Κεῖσθω, ὅτι ἀνέβλεψας τὸν Θεὸν ὑμνολόγει. Τί τοῦτω εὐχαριστεῖς; Οὐκ ἔστιν οὗτος ἐκ τοῦ Θεοῦ· εἰ ἦν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἂν ἔλυεν τὸ σάββατον. « Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς γὰρ οἴδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλὸς ἐστίν. »

11. Ὁ δὲ ἀναβλέψας, ἀκούσας ὅτι ἁμαρτωλὸν τὸν Κύριον λέγουσι, τὴν ψυχὴν ἐλιγγιάσας, καὶ τὰς ἀκοὰς ἐπισχὼν, ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς Φαρισαίους λέγων· Τί λέγετε; Ἐμαρτωλὸς ἐστίν, ὁ τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν φωτοδότης; Τί τῇ πικρῇ μέλι προσμιγνύετε; Ἐν ταύτῃ με καὶ δοξάζειν καὶ βλασφημεῖν παρακελεύετε. Τὸ μὲν δοξάζειν τὸν Θεὸν, καλὸν, τὸ δὲ ἁμαρτωλὸν εἰπεῖν, ἐσκοτισμένης διανοίας ἐστίν ἐπιχείρημα. Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, δείξατέ μοι ἁμαρτίας ἐμφασιν ἐν αὐτῷ, καὶ πείθωμαι τῇ διδασκαλίᾳ ὑμῶν· ἢ ὑμεῖς ἐμφασιν ἐν αὐτῷ ἁμαρτίας δείξατε, ἢ ἐγὼ θείας ἐν αὐτῷ θαυματουργίας ὑπάρχειν ἐχέγγυα. Καταλιμπάνω τὰ κατ' ἐμαυτὸν, καὶ λοιπὸς ἐκ τῶν ἄλλων ποιῶμαι τὴν ἐπερώτησιν· Ἐμαρτωλὸς ἐστίν, ὡς φατε; Οὐχ οὗτος τὸν υἱὸν τῆς χήρας ἐκκομιζόμενον νεκρὸν λόγῳ ἀνέστησεν; Ἐμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ἢ Θεοῦ Λόγου ἦν τὸ ἔργον; Οὐχὶ τῶν δέκα λεπρῶν ὑφ' ἐν τὴν καταστιχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πάθους παρδαλιαίαν δορὰν ῥήματι ἐκαθαίρων, εἰς τὴν ἀνθρωπὸμορφον μονοειδῆ μετήνεγκε θέαν; Ἐμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ἢ Θεοῦ Λόγου τὸ ἔργον; Οὐχὶ τὸν ὑπὸ λεγεῶνος τῶν δαιμόνων παρενοχλούμενον ἄνθρωπον, τὸν μήτε κρατηθῆναι δυνάμενον, μήτε οἶκον εἰσδεχόμενον, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν αὐλιζόμενον, βασιλικῶς τῆς τυραννίδος ἀπέλυσεν (85), Ἐμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ἢ Θεοῦ Λόγου τὸ ἔργον; Ἄγνωμονέστερόν με τῶν δαιμόνων θέλετε εἶναι; Οἱ γὰρ δαίμονες, καὶ μαστιζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, Υἱὸν Θεοῦ αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν· καὶ γὰρ ὁ θεραπευθεὶς παρ' αὐτοῦ ἁμαρτωλὸν αὐτὸν προσφωνήσω; Ὡς Θεὸς ἐργάζεται, καὶ ὡς ἁμαρτωλὸς φημίζεται; « Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα· ἐν δὲ οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. » Τοῦτο δὲ Θεοῦ, καὶ οὐχ ἁμαρτωλοῦ τὸ ἔργον.

12. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Φαρισαῖοι, ὡς εἶδον ἑαυτοὺς ἐπιπολὺ τῆς αἰσχύνης ἐμπλέους, ἀπεκρίναντο πρὸς τὸν ἀναβλέψαντα, λέγοντες· Ἐδοὶ μὲν σε ὡς κατὰδικον μαστιχθῆναι, καὶ κατὰ τοὺς νόμους τιμωρηθῆναι· ἀλλ' ἵνα μὴ παρὰ τῶν ματαιοφρόνων ὡς βάσκανοι διαβληθῶμεν συμπεριφερώμεθά σου τῇ ἐξεί· διὸ δὲ πρὸς τὴν ἐπερώτησιν ἀποκρίθητι τί σοι ἐποίησεν ἐκεῖνος; πῶς ἀνέβλεψας; Λέγε, τί πέπονθας; Ὁ δὲ ἀναβλέψας, ἐπιθαρόρησας, προέκοπτε γὰρ τῇ πίστει, ἀνταπεκρίνετο λέγων· Πάλιν ἐρωτᾶτέ με, πῶς ἀνέβλεψα; Καθ' ἐκωτῶν πράττετε, καὶ οὐκ οἴδατε. Ὅσον θέλετε τὸ θαῦμα σθέσαι, τοσοῦτον πλειόνως αὐτὸ φαιδρύνεται. Πάλιν ἐρωτᾶτέ με, πῶς ἀνέβλεψα, ἤδη τρίτον ὑμῖν εἶπον, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατέ μοι. « Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; « Οὐχὶ διὰ τοῦτο (86) μετὰ ἀκριβείας τὴν περιοδίαν ἐρευνᾶτε; Εἰ τοῦτο βούλεσθε, τὸ λοιπὸν προσέλθετε πρὸς αὐτὸν ἀνεγδοιά-

A hic a Deo. Si esset a Deo, non solveret Sabbatum : « Da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo peccator est ⁸². »

11. Qui autem visum receperat, audiens illos Dominum dicere peccatorem, animo æstuans atque aures obturans, ad Pharisæos respondet dicens : Quid dicitis? Num peccator est qui meis oculis lucem imperavit? Cur acerbitati mel admiscetis? Eodem momento me et gloriam dare et blasphemare jubetis. Deo gloriam dare, probum, peccatorem autem dicere illum, obtenebratæ animæ facinus illud est. Si peccator, mihi peccatorum signa in eo commonstrate, atque doctrinæ vestræ credam. Aut peccatorum signa date : aut divinorum in eo miraculorum dabo argumenta. Ea prætermitto quæ me spectant, atque ex aliis interrogationes paro. An peccator est, ut vos dicitis? Nonne hic est qui filium viduæ delatum mortuum verbo suscitavit? Hominisne peccatoris, an Dei Verbi opus illud erat? Nonne una decem leprosum morbo maculosam et pantherinam pellem verbo purgans, in humanam uniformemque transmutavit speciem? Peccatorisne hominis, an Dei opus illud est? Nonne eum qui legione dæmonum agitabatur : qui neque teneri poterat, nec in domo permanere, sed in sepulcris morabatur, regio more a tyrannide liberavit? Hominisne peccatoris, an Dei Verbi opus illud? Vultin' me dæmonibus ipsis ingratiorem esse? Dæmones quippe etiam flagellati ab ipso, Filium Dei illum nuncupant : et ego ab ipso sanatus, peccatorem vocabo illum? Ut Deus operatur, et ut peccator proclamatur? « Si peccator est, nescio : unum scio, quia cæcus cum essem, nunc video ⁸³. » Quod sane Dei, et non peccatoris est opus.

12. His Pharisæi auditis, cum se viderent summo pudore affectos, responderunt ad eum qui visum receperat : Oportebat quidem te ut reum flagellari, ac secundum leges pœnas luere; sed ne a vanis hominibus ut invidi insimulemur, indulgemus hoc ingenio tuo : quare responde ad interrogationem : quid fecit tibi ille homo? Qua ratione visum recepisti? Dic, tibi quid contigit? Num ille confidenter, nam in **372** fide profecerat, respondit hisce verbis : Rursum sciscitami, quomodo visum receperim. Contra vosmetipsos ignari agitis. Quanto magis miraculum opprimere studetis, tanto magis ipsum inclarescit. Rursum percontami, qua ratione visum receperim : jam ter indicavi, nec credidistis mihi. « Quid iterum vultis audire? nunquid et vos vultis discipuli ejus fieri ⁸⁴? » An ideo studiose curationis seriem perquiritis? Si id optatis, jam accedite ad illum sine dubitatione, et illuminami : agnoscite illum sine aliqua dubi-

⁸² Joan. ix, 24. ⁸³ Ibid. 25. ⁸⁴ Ibid. 27.

(85) Reg. 1, ἀπήλασεν.

(86) Reg. 1, 2, καὶ διὰ τοῦτο.

lacione : non aversatur quamvis hominem se cum fide adeuntem. Hæc cum audissent Pharisei, maledixerunt eum cui visus fuerat restitutus, dicentes ipsi : « Tu discipulus illius es : nos enim Mosis discipuli sumus. Nos scimus quia Mosis locutus est Deus : hunc autem nescimus unde sit. Tu discipulus illius es ⁸⁵. » Qui autem visum acceperat subridendo respondit : Ego discipulus illius sum? bonum mihi convicium fecistis. O gloriosam contumeliam ! Magna me imprudentes gloria affecistis. Vos Mosis estis discipuli? Ecquod potestatis vestræ opus edidistis? Vos quidem Mosis estis discipuli; sed apostoli sunt medici mei discipuli. Ostendite, Mosis discipuli, aliquid contra discipulos medici mei. Si quid vobis insit potestatis, non dicam mortuos, sed dormientes excitare, sicut apostoli defunctos. Si apostolis exæquari potestis; non dicam super undas, sed super terram ambulate, sicut Petrus super mare. Si quid inest virtutis, cum apostolis concertate, non dicam spiritus, sed aves abigite, sicut apostoli dæmones. Dicite mihi : Vosne Mosis discipuli estis? Si Mosis discipuli essetis, crederetis Mosis dicenti de ipso : « Quoniam prophetam vobis excitabit Dominus Deus de fratribus vestris, tanquam me. Ipsum audietis juxta omnia quæcunque locutus fuerit vobis. Erit autem, omnis anima quæcunque non audierit prophetam illum, exterminabitur ⁸⁶. » Cavete ne exterminemini, et in omnes nationes dispergamini, utpote qui illius a propheta prænuntiati hominis virtutem non agnoveritis. An ignoratis qui sit oculorum meorum medicus? Ignoratis utique, quia occidendum quæritis. Nostis porro qui sit, et unde sit. Nam cum Herodes sciscitaretur a vobis, ubi Christus nasceretur, confestim et locum et modum indicastis, aientes eum in Bethlehem nasciturum. Cum ad cædem quæritur, nostis; cum miracula perpetrasse ostenditur, ignoratis.

13. Erit quis fortasse qui reponat. Unde scimus cæcum illum qui visum receperat, tam probe cum Pharisæicis iudiciis contendisse? Quid ais, o amice? ferrum igni admotum prorsus ignescit, ubi acuitur, scindit acutissime; et iste dominicis manibus contrectatus, ac divino inunctus sputo, nonne potuit absque syllogismorum apparatu adversus improbos rhetores argumentari? Annon de illo ac illi similibus divina dicit Scriptura : « Dominus sapientes reddit cæcos ⁸⁷? » Opportune hominem qui miro modo visum recepit, qui sincere Domino credidit, qui Judæis fortiter obstitit, rationabilem, morigeram, lacte exuberantem ovem vocare licet. Novit enim pastorum principem Christum, Pharisæicos effugit lupos : ingressus est per crucis portam in ecclesiasticum ovile. Audisti modo dicentem Dominum : « Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium,

Α στως, καὶ φωτίσθητε· γνωρίζατε αὐτὸν ἀναμφιβόλως· οὐκ ἀποστρέφεται τὸν μετὰ πίστεως προσιόντα αὐτῷ. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Φαρισαῖοι, ἐλοιδορήσαν τὸν ἀναβλέψαντα, λέγοντες αὐτῷ· « Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς γὰρ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι Μωσῆ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν, πόθεν ἐστὶ. Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου. » Ὁ δὲ ἀναβλέψας, ὑπομειδιάσας, ἀπεκρίνατο λέγων· Ἐγὼ εἶμι μαθητὴς ἐκείνου; καλῶς ἐλέξατε λοιδορήσαντές με. Ὡ ὑδρεως ἐνδόξου! Ἐδοξάσατέ με μᾶλλον, καὶ οὐκ οἴδατε. Τοῦ Μωσέως ἐστὲ μαθηταί; Καὶ τί δυνάμειος ἀπεδείξασθε ἔργον; Ὑμεῖς μὲν τοῦ Μωσέως ἐστὲ μαθηταί· οἱ δὲ ἀπόστολοι τοῦ ἐμοῦ ἱατροῦ εἶσι μαθηταί. Ἐπιδείξατε καὶ ὑμεῖς οἱ τοῦ Μωσέως μαθηταί τί ποτε κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐμοῦ ἱατροῦ. Εἰ τί ποτε δυνάμειος ἔχετε, οὐ λέγω νεκροὺς, τοὺς καθεύδοντας διυπνίσατε, ὡς οἱ ἀπόστολοι τοὺς τεθνεῶντας. Εἰ δύνασθε τοῖς ἀποστόλοις ἐξισουῖσθαι, οὐ λέγω ἐπὶ ὕδατος, ἐπὶ γῆς βαδίσατε, ὡς ὁ Πέτρος ἐπὶ θαλάσσης. Εἴ τι δυνάμειος ἔχετε, τοῖς ἀποστόλοις ἀμιλλάσθε, οὐ λέγω πνεύματα, τὰ ὄρνεα σοθήσατε, ὡς οἱ ἀπόστολοι τοὺς δαίμονας. Εἶπατέ μοι· Τοῦ Μωσέως ἐστὲ μαθηταί; Εἰ Μωσέως ἐστὲ μαθηταί, ἐπειθαρχεῖτε ἂν τῷ Μωσῆ λέγοντι περὶ αὐτοῦ· « Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεός ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ. Αὐτοῦ ἀκούσασθε κατὰ πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται. » Βλέπετε μὴ ἐξολοθρευθήσεσθε, καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη διασπαρήσεσθε, ὡς τοῦ προφητευθέντος τὴν δύναμιν μὴ γνωρίζοντες. Οὐκ οἴδατε τίς ἐστὶν ὁ τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν περιουδευτής; Οὐκ οἴδατε, ἐπειδὴ πρὸς φόνον αὐτὸν ζητεῖτε. Οἴδατε δὲ καὶ τίς ἐστὶ, καὶ πόθεν ἐστίν. Ὅτε γὰρ παρὰ Ἡρώδου ἠρωτᾶσθε, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται, εὐθυστόλως καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον ἀνηγγείλατε λέγοντες, ὅτι ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται. Ὅτε πρὸς φονοκτονίαν ἐπιζητεῖται, γνωρίζετε· ὅτε δὲ πρὸς θαυματουργίαν ἐνδείκνυται, οὐ γνωρίζετε.

13. Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα, Καὶ πόθεν ἡμῖν ἡ γνώσις, ὅτι ὁ ἀναβλέψας τυφλὸς τοσαύτην δικαιολογίαν εἶχε ποιήσασθαι πρὸς τοὺς Φαρισαϊκοὺς κριτάς; Τί λέγεις, ὦ φίλε; σίδηρος πυρὶ προσομιλήσας ὅλως πυρακτοῦται, καὶ στομωθεὶς ὀξύτατα τέμνει· καὶ οὗτος τῶν Δεσποτικῶν χειρῶν ἀξιοθεὶς, καὶ τοῦ θεϊκοῦ ἐμπτύσματος, οὐκ εἶχεν ἀσυλλόγιστα κατὰ τῶν παρανόμων βητόρων σοφιστεύειν; Οὐ περὶ τούτου καὶ τῶν τοιούτων ἔλεγεν ἡ θεία Γραφή· « Κύριος σοφοὶ τυφλοὺς : » Εὐκαιρον καὶ τοῦτον τὸν παραδόξως ἀναβλέψαντα, καὶ τῷ Κυρίῳ γνησίως πιστεύσαντα, καὶ κατὰ Ἰουδαίων κραταιῶς ἐνισχύσαντα, λογικόν, εὐπειθές, πολυγάλακτον πρόβατον προσεῖπεν. Ἐπέγνω γὰρ τὸν ἀρχιποιμένα Χριστὸν, ἀπεπήδησε τοὺς Φαρισαϊκοὺς λύκους· εἰσῆλθε διὰ τῆς σταυρικῆς θύρας εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μάνδραν. Ἦκουες ἀρτίως τοῦ Κυρίου λέγοντος· « Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας

⁸⁵ Joan. ix, 28, 29. ⁸⁶ Deut. xviii, 15, 19; Act. iii, 22, 23. ⁸⁷ Psal. cxlv, 8.

εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλα-
 χόθεν, κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστής. » Θύραν ὁ Κύριος
 ἑαυτὸν προσηγόρευσε καὶ γὰρ ὅπως μὴ τινες, θύραν
 ἀκούσαντες, δόξουσιν ἀπλῶς αὐτὸν περὶ θύρας λιτῆς
 λέγειν, ἐπάγει τὴν ἑρμηνείαν, ἵνα κρατῶν τὴν δι-
 δασκαλίαν· εὐθέως γὰρ προσθεὶς ἔλεγεν· « Ἀμήν,
 ἀμήν λέγω ὑμῖν· Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων·
 δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ καὶ ἐξέλθῃ, νομὴν εὐρήσει. »
 Καλῶς ὁ Κύριος θύραν ἑαυτὸν προσηγόρευσε, ὡς
 φυλάττων τοὺς ἔνδον τῆς πίστεως, ὡς ἀποσοβῶν
 τοὺς ἔξω περιαθροῦντας, καὶ εἰσάγων εἰς τὴν τοῦ
 οἰκοδεσπότου πατρὸς συντυχίαν. Οὐδεὶς γὰρ γινώσκει
 τὸν Πατέρα εἰ μὴ διὰ τοῦ Υἱοῦ, κατ' αὐτὸν τὸν λέ-
 γοντα· « Οὐδεὶς γινώσκει τὸν Πατέρα εἰ μὴ ὁ Υἱός,
 καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ Υἱός ἀποκαλύψαι. » Ἐγὼ εἰμι
 ἡ θύρα τῶν προβάτων. Καλῶς ὁ Κύριος ἑαυτὸν προσ-
 ηγόρευσε θύραν, καὶ οὐ θύρας· εἰς γὰρ ὁ Πα-
 τὴρ (87), καὶ εἰς ὁ Υἱός, καὶ ἔν Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 καὶ οὐ τρεῖς θεοί· ἀλλὰ μία θύρα γνώσεως. Καὶ τίς
 τούτου μάρτυς; Παῦλος βοῶν· « Εἰς Κύριος, μία
 πίστις, ἓν βάπτισμα. » Οὐδαμοῦ, οὐ δύο, οὐ τρεῖς,
 οὐ τέσσαρες, οὐ πέντε, ἀλλὰ πανταχοῦ τὸ εἰς, ἐπειδὴ
 καὶ μία θύρα, εἰς Κύριος, ἀδιαίρετος οὐσία· μία
 πίστις, ἡ ἀδαθμίδοτος δοξολογία (88), ἓν βάπτισμα,
 καὶ ἀκαπλήλευτον φῶτισμα· ὃ ταύτην ἔχων τὴν γνῶ-
 σιν διὰ τῆς θύρας εἰσέρχεται, καὶ τῇ θύρᾳ Χρι-
 στοῦ (89) περιπτύσσεται, καὶ τῆς θύρας οὐ χωρίζεται.

14. Ἡμᾶς ὁ Κύριος ἀρτίως ἴδια πρόβατα ἀκολα-
 κεύτως προσηγόρευσε· ἴδια πρόβατα, ὡς πολυπο-
 κοῦντα τῇ φιλοπρωχίᾳ· ὡς πλεονάζοντα τὸ γάλα τοῦ
 θρεπτικοῦ λόγου (90)· ὡς χλοαζόμενα τὸ τοῦ Κυρίου
 σῶμα· ὡς παιθομένους τῇ σταυρικῇ βακτηρίᾳ· ὡς
 συναγομένους τῇ τριπλόκῳ τῆς πίστεως ἀλύσει· ὡς
 μὴ λειποτακτοῦντας, ἀλλ' ἐπεραιδομένους τῷ ἀκρο-
 γωνιαίῳ λίθῳ Χριστῷ. Θύραν ὁ Κύριος ἑαυτὸν προσ-
 ηγόρευσε· καὶ καλῶς θύραν· ἔχει γὰρ δύο παραστά-
 δας (91), τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην· ὁδὸν
 καὶ ὑπέρθρον, περιτομὴν καὶ ἀκροβυττίαν· οἶκον
 τὴν ἐκκλησίαν· τράπεζαν τὸ θυσιαστήριον· ἄρτον
 τὸν ἀμνόν· κρατῆρα τὸν μυστικὸν οἶνον· χρυσὸν τὴν
 ἀκίβδηλον πίστιν· ἄργυρον τὴν λαμπρὰν πολιτείαν·
 μαργαρίτας τὰ θεῖα δόγματα· χλαῖναν τὴν στολὴν
 τοῦ βαπτίσματος. Ἦκουες ἀρτίως αὐτοῦ λέγοντος·
 « Ἐγὼ εἰμι ὁ Ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλός
 τὴν φυγὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. »
 Ἐαυτὸν ὁ Κύριος ἠνείκετο· ὃ γὰρ (92) ἤμελλε ποιεῖν,
 προέλεγεν· οὐδεὶς γὰρ ὑπὲρ τῶν προβάτων θάνατον
 κατεδέξατο εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Κύριος. Αὐτὸς μόνος ὑπὲρ
 τῶν λογικῶν προβάτων κατεδέξατο θάνατον, οὐκ ἀκού-
 σιον, ἀλλ' ἐκούσιον· θάνατον οὐκ ἐπιζήμιον, ἀλλ'
 ἐπικερδῆ· θάνατον οὐ φθορᾶς δεκτικόν, ἀλλ' ἀφθαρ-

A sed ascendit aliunde, ille fur est et latro ⁸⁸. »
 Ostium sese Dominus appellat; etenim ne fortasse
 quidam, ostium audientes, arbitrarentur eum de
 communi quodam ostio verba facere, interpreta-
 tionem subjungit, ut doctrinam firmet suam :
 continuo enim adjicit : « Amen, amen dico
 vobis : Ego sum ostium ovium : per me si quis
 ingreditur, et egredietur, pascua inveniet⁸⁹. » Pul-
 chre Dominus ostium sese vocavit, utpote qui cu-
 stodiat eos qui intus in fide sunt : qui et abigat
 373 eos qui foris circumspiciunt : qui inducat
 ad patris familias consortium. Nemo quippe cogno-
 scit Patrem, nisi per Filium, sicut ipse dicit :
 « Nemo novit Patrem nisi Filius, et cui voluerit
 Filius revelare ⁹⁰. » Ego sum ostium ovium. Probe
 sese Dominus ostium appellat, et non ostia : unus
 enim Pater, unus Filius, unus Spiritus sanctus : et
 non tres dii ; sed unum cognitionis ostium.
 Ecquisnam hujusce rei testis ? Paulus qui cla-
 mat : « Unus Dominus, una fides, unum bap-
 tisma ⁹¹. » Nusquam duo, non tres, non quatuor,
 non quinque ; sed ubique unus, quandoquidem
 unum ostium ; unus Dominus, invisā substan-
 tia : una fides, gloria scilicet nullis distincta gra-
 dibus : unum baptismum, ac pura illuminatio.
 Qui hac instructus est cognitione, per ostium
 ingreditur, ac ostio, Christo scilicet, circumdatur,
 neque ab ostio separatur.

14. Nos modo Christus citra adulationem pro-
 prias vocavit oves : proprias oves, utpote lani-
 geras beneficentia erga pauperes : ut plenas lacte
 exuberante nutricantis sermonis : ut pastas Do-
 mini corpore : ut obsequentes baculo crucis : ut
 triplicata coactas fidei catena : ut ordinem minime
 deserentes, sed inixas angulari lapide Christo.
 Ostium sese Dominus appellavit ; ac pulchre
 ostium, habet enim postes duo, Vetus ac Novum
 Testamentum, limen ac superliminare, circumci-
 sionem ac præputium ; domum, ecclesiam ; men-
 sam, altare : panem, agnum ; craterem, mysti-
 cum vinum ; aurum, sinceram fidem ; argentum,
 præclaram vitæ rationem ; margaritas, divina do-
 gmata ; chlænam, baptismatis stolam. Audisti modo
 ita loquentem illum : « Ego sum Pastor bonus, bo-
 nus pastor animam suam ponit pro ovibus ⁹². »
 Dominus semetispsum adumbrabat, quod enim erat
 D facturus prænuntiabat. Nemo quippe mortem pro
 ovibus subiit, nisi solus Dominus. Ipse solus pro
 rationalibus ovibus mortem sustinuit, non invite
 sed sua sponte, mortem non damnosam sed per-
 utilem ; mortem non corruptionis capacem, sed
 incorruptionis conciliatricem : mortem fide intel-

⁸⁸ Joan. x, 1. ⁸⁹ ibid. 9. ⁹⁰ Matth. xi, 27. ⁹¹ Ephes. iv, 5. ⁹² Joan. x, 11.

(87) In Reg. 2 articulus deest.

(88) Apud Græcos duplex est δοξολογία· prima eaque major est Hymnus, *Gloria in excelsis* ; altera quæ minor vocatur, est versus : *Gloria Patri*, quam hic indicari putamus.

(89) Reg. 2, καὶ τὴν θύραν Χριστόν. Mox idem,

ἡμᾶς ὁ Κύριος. Editi, ὁμᾶς ὁ Κύριος.

(90) Reg. 2, γάλα τὸ θρεπτικόν· ὡς χλοαζ. Mox idem, παιθομένην.

(91) Reg. 1, 2, παραστάτας. Mox Reg. 2, ὁδὸνα καὶ ὑπέρθρον.

(92) Ita Reg. 2. In editis, γὰρ deest.

ligendam, non curiosius examinandam : mortem non ad mortis consuetudinem contingentem, sed quæ ipsius mortis mors esse deprehendatur. Nis enim Dominus voluntarie mortem suscepisset, nequaquam diabolus mortem pertulisset. Quamobrem exclamat Paulus hisce verbis; « Absorpta est mors in victoria. Ubi est, mors, stimulus tuus? Ubi est, inferne, victoria tua ⁹⁴? Verum hic sermonem obsignantes nostrum, gratias Deo agamus : cui gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen.

⁹² I Cor. xv, 54.

σίας χορηγόν· θάνατον πίστει κατανοούμενον, οὐ πολυπραγμονούμενον· θάνατον οὐ καθ' ὁμοιότητα τοῦ θανάτου γενόμενον, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ θανάτου θάνατον εὐρισκόμενον. Εἰ μὴ γὰρ ὁ Κύριος τὸν ἐκούσιον θάνατον κατεδέξατο, οὐκ ἂν ὁ διάβολος θάνατον ὑπέμεινε. Διὸ καὶ ὁ Παῦλος βοῶν ἔλεγε· « Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον ; Ποῦ σου, ἔδη, τὸ νίκος ; » ἀλλ' ἐνταῦθα τὸν λόγον σφραγίσαντες, τῷ Θεῷ εὐχαριστήσωμεν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

IN DUAS SEQUENTES HOMILIAS ADMONITIO.

Duas sequentes homilias ejusdem esse scriptoris arguit cum styli genus tum ordo atque series orationis : quare consequenter ponuntur in Regio codice 205. Athanasii porro eas esse credidit vir eruditus Holsteinius, licet in iis Athanasium nihil compareat. Frigidum quippe est orationis genus, quod nihil nervorum, nihil salis obtineat : nec magnum sese prodit in ejus structura hujusce scriptoris judicium. Etiam si porro aliunde non liqueret esse has homilias Athanasio abjudicandas, coarguunt sane isthæc sub finem secundæ homiliæ verba : τρεῖς ὑποστάσεις κηρύττοντες, μίαν θεότητα ὁμολογοῦντες, fuisse itlas post Nestorianam vulgatam hæresin descriptas. Licet enim ὑποστάσεων quandoque meminere Athanasius, nanquam tamen ait tres hypostases in confesso apud omnes esse : imo in synodali epistola Alexandrina, nihil interesse inquit, si vel una solum vel tres hypostases esse dicantur, dum recta servetur sententia.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

⁹⁴ Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου εἰς τό· Πορεύεσθε εἰς τὴν κατέναντι κόμην, καὶ εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

S. P. N. ATHANASII

In illud Evangelii secundum Matthæum : *Ite in castellum quod contra vos est, et invenientis asinam alligatam et pullum cum ea : solventes, adducite mihi ⁹⁴.*

374 1. Iteratis nos beneficiis donans Deus, suamque in nos gratiam effundens, simul doctrina sua animas nostras excitat. Iis enim qui hujus sæculi malis premuntur, ejusque negotiis distrauntur, hoc Deus sæculum cordi imprimit, ut cognoscant homines, se non sæcula exspectare, sed hoc duntaxat sæculum in phantasia habere. Ut itaque de futuro sæculo prospiciant, innatam nobis per liberum arbitrium doctrinam largitus est. Omnes igitur homines, sapientes et insipientes, principes et privati, divites et pauperes, compertum habent mortem omnes excepturam. Illud enim est, hoc sæculum in phantasia habere ; hoc autem est, unumquemque finem suum ob oculos ponere. Plerique gnari obventuram sibi mortem, putant se post hoc sæculum fore quasi nunquam exstissent : quales erant qui aiebant : « Exigua et tristis est vita nostra, nec est regressus finis nostri. Venite ergo, inquit, et fruamur bonis quæ sunt;

⁹⁴ Matth. xxi, 9.

1. Πάλιν ἡμᾶς εὐεργετῶν ὁ Κύριος, καὶ τὴν οἰκείαν ἑαυτοῦ εἰς ἡμᾶς ἐκτείνων χάριν, ὁμοῦ καὶ διὰ τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας τὰς ἡμετέρας διεγείρει ψυχάς. Τοῖς γὰρ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ μοχθήσασι, καὶ περισπασθεῖσιν ἐν τοῖς αὐτοῦ πράγμασιν, ὁ Θεὸς τὸν αἰῶνα τοῦτον ἐν καρδίᾳ δέδωκεν, ὅπως γνόντες γνώσκονται οἱ ἄνθρωποι, ὅτι οὐ τοὺς αἰῶνας διαμενοῦσιν, ἀλλὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον φαντάζονται. Ἴνα οὖν καὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος πρόνοιαν ποιήσωσιν, ἔμφυτον ἡμῖν μάθησιν διὰ τοῦ αὐτεξουσίου ἐχαρίσατο, Πάντες οὖν οἱ ἄνθρωποι, σοφοί τε καὶ ἄφρονες, ἄρχοντες καὶ ἰδιῶται, πλούσιοι καὶ πένητες ἴσασιν, ὅτι θάνατος πάντας διαδέχεται. Τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸν αἰῶνα τοῦτον φαντάζεσθαι· τοῦτό ἐστιν ἕκαστον τὸ ἑαυτοῦ τέλος πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν. Πολλοὶ δὲ, καὶ τοῦτο εἰδότες, ὅτι θάνατος αὐτοὺς διαδέχεται, οἴονται μετὰ τοῦτον τὸν αἰῶνα ἔσεσθαι ὡς οὐχ ὑπάρχοντες· οἷοι ἦσαν οἱ εἰπόντες· « Ὀλίγος ἐστὶ καὶ λυπηρὸς ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν. Δεῦτε